

Algemeen	
Onderwerp	Onderwijs-zorgarrangementen in het sbo en (v)so
Verspreiden	Ja
Contactpersoon	Marlot van der Kolk
Eenheid	Sturing
E-mail	m.vanderkolk@regiogv.nl
Kenmerk	18.0010587
Datum	28 november 2018

Voorstel

Nummer	Omschrijving
Voorstel 1.	Vaststellen van memo 'onderwijs-zorgarrangementen in sbo en (v)so'
Voorstel 2.	Instemmen met het uitwerken van de in het memo genoemde oplossingslijnen.

Behandeling

Datum	Overleg	Doel	Conclusie
06-11-18	Ambtelijke klankbordgroep	Bespreken	Huidige situatie en oplossingslijnen worden herkend.
26-11-18	Uitvoeringsoverleg	Bespreken en instemmen	De huidige situatie en oplossingslijnen worden herkend en ingestemd met verdere uitwerking. Enkele aanpassingen zijn genoemd en verwerkt in dit memo.
06-12-18	Directie-overleg	Vaststellen	Vastgesteld, met verzoek om overzicht van initiatieven/arrangementen te bieden. Aan dit verzoek geven wij voor het einde van 2018 invulling.
20-12-18	Portefeuillehoudersoverleg	Vaststellen	Volgt.

Toelichting

Beknopte toelichting

Afgelopen maanden is gewerkt aan het project met betrekking tot onderwijs-zorgarrangementen in het speciaal onderwijs (sbo en (v)so). Er zijn enquêtes uit gezet bij de gemeentelijke uitvoeringsdiensten, onderwijs, zorgaanbieders en de onderwijs samenwerkingsverbanden. Op basis hiervan is de huidige situatie geschetst en is in kaart gebracht welke sterke- en knelpunten worden ervaren. Vervolgens zijn oplossingslijnen weergegeven. Het doel is u te informeren over de stand van zaken van het project, met het verzoek in te stemmen met het uitwerken van de genoemde oplossingslijnen. De huidige situatie en knelpunten zijn herkend en onderschreven door de teamleiders van de gemeentelijke uitvoeringsdiensten. Wanneer de oplossingslijnen concreet zijn uitgewerkt, worden de concrete voorstellen geagendeerd bij het Portefeuillehoudersoverleg.

Bijlage(n)

Nummer	Omschrijving
Bijlage 1.	Memo onderwijs-zorgarrangementen in het sbo en (v)so

Onderwijs-zorgarrangementen in sbo en (v)so

Algemeen	
Aan	Portefeuillehoudersoverleg sociaal domein
Van	Marlot van der Kolk
Datum	28 november 2018
Verspreiden	Ja
Kenmerk	18.0010588

Doel

Informereren over de stand van zaken rondom het project 'onderwijs-zorgarrangementen in sbo en (v)so' met het verzoek in te stemmen met het uitwerken van de genoemde oplossingslijnen. De knelpunten en oplossingslijnen zijn herkend en onderschreven door de teamleiders van de gemeentelijke uitvoeringsdiensten.

Het project

Het projectplan 'jeugdhulp in het speciaal onderwijs: onderwijs-zorgarrangementen' is in april/mei jl. vastgesteld. Er is voor gekozen om in eerste instantie de focus te leggen op de inzet van specialistische jeugdhulp in het sbo en (v)so gezien de kwetsbaarheid van deze doelgroep. Bovendien is het noodzakelijk om het project te kaderen. Het doel is om ervoor te zorgen dat kinderen in het sbo en (v)so hun schoolloopbaan op goede wijze kunnen blijven doorlopen. Hiervoor is het noodzakelijk om te onderzoeken hoe onderwijs-zorgarrangementen (op individueel en op groepsniveau) georganiseerd en bekostigd moeten worden in de toekomst. Aan het project is een projectgroep verbonden. Hierin zitten: Saïd Satyane (HBEL), Myra van Veenendaal (Hilversum), Judit van der Velden (Gooise Meren) en Rik Post (Regio). Wanneer nodig wordt Inkoop en Contractbeheer betrokken.

Korte schets onderwijs-zorgarrangementen op het sbo en (v)so in regio GV

In regio Gooi en Vechtstreek hebben we twaalf sbo en (v)so scholen. Uit onze regiogemeenten gaan 620 leerlingen naar het sbo, 257 leerlingen naar het so en 422 leerlingen naar het vso. Deze scholen hebben een (boven)regionale functie. Een deel van deze leerlingen op deze scholen hebben een grote zorgbehoefte die in intensiteit en voorspelbaarheid verschilt. Voor sommigen leerlingen is inzet van zorg nodig om onderwijsdeelname voor deze leerlingen mogelijk te maken. Als zorg niet toereikend is en niet van voldoende kwaliteit, dreigt voor deze leerlingen thuiszitten.

Onderwijs-zorgarrangementen bestaan op individueel- en groepsniveau. In de regio hebben we de volgende onderwijs-zorgarrangementen op groepsniveau:

- De Steentjes op SBO Het Mozaïek in Hilversum (Leger des Heils)
- Het Stekje op SBO De Wijngaard in Huizen (Leger des Heils)
- Onderwijsgroep binnen het kinderdagcentrum in Hilversum (Sherpa)
- ZMOLK groep op (V)SO De Mozarthof in Hilversum (Sherpa)
- Regenbooggroep wordt doorontwikkeld naar een Intensief Plus Arrangement op SO J.H. Donnerschool in Hilversum (Youké en de Bascule)

Daarnaast zijn ontwikkelingen gaande met betrekking tot nieuwe initiatieven rondom onderwijs-zorgarrangementen, op initiatief vanuit het onderwijs.

Analyse: sterke punten

Er is een uitvraag gedaan bij scholen, samenwerkingsverbanden, gemeentelijke uitvoeringsdiensten en zorgaanbieders aan de hand van een enquête. In de enquêtes en gesprekken komt een aantal pluspunten naar voren met betrekking tot onderwijs-zorgarrangementen in het speciaal onderwijs. Deze worden hieronder kort weergegeven.

1. Jeugdigen kunnen deelnemen in het onderwijs en ontwikkelen zichzelf

Door het bieden van onderwijs-zorgarrangementen wordt door het bieden van extra ondersteuning en zorg ervoor gezorgd dat jeugdigen kunnen blijven deelnemen aan onderwijs en leren in de setting waar

het nodig is. Hierdoor ontwikkelen zij zichzelf en wordt uitval voorkomen.

2. Thuiszitters worden voorkomen

In lijn met bovenstaande; door de inzet van zorg tijdens schooltijd wordt voorkomen dat een leerling thuis komt te zitten met alle gevolgen van dien.

3. Leerkrachten kunnen weer lesgeven

Wanneer een leerling de les zodanig verstoord, heeft dit invloed op de gehele groep. Door extra zorg aan een leerling of deelname aan een onderwijs-zorgarrangement in groepsverband wordt er voor gezorgd dat ook de leerkracht weer voldoende tijd en aandacht kan besteden aan de rest van de groep en weer toe komt aan lesgeven.

4. Integrale samenwerkingen

In een aantal onderwijs-zorgarrangementen wordt samengewerkt tussen aanbieders van jeugdhulp en j-ggz. Het is een integrale aanpak ten behoeve van de jeugdige.

5. Behoeftte aan het versterken van samenwerkingen

Zowel onderwijs als gemeenten is een duidelijke wil aanwezig om de samenwerking tussen onderwijs, jeugdhulp en gemeenten te versterken. Zowel consultants als onderwijs en jeugdhulp noemen dat er behoefte is om elkaar beter te leren kennen, meer te weten te komen over elkaars rollen en verantwoordelijkheden en 'kijkjes in de elkaars keuken' te organiseren.

Analyse: ervaren knelpunten

Uit de enquêtes, gesprekken en inzicht in de huidige situatie komen duidelijk ook knelpunten naar voren in de huidige situatie.

1. Ontbreken van gemeenschappelijk en eenduidig kader / visie

In de huidige situatie is er geen gemeenschappelijk, concreet kader voor onderwijs en gemeenten waaruit wordt gewerkt en op basis waarvan onderwijs-zorgarrangementen worden (door)ontwikkeld. Hierdoor blijven discussies ontstaan over bijvoorbeeld de definitie van OZA's, hoe 'ver' gegaan moet worden met de inzet van jeugdhulp binnen het onderwijs, het wel of niet ontwikkelen van groepsarrangementen en waar de grens/overgang ligt tussen ondersteuning en zorg en wie daar dan dus (financieel) verantwoordelijk voor is.

“Er is een aanvraag voor 25 uur per week 1 op 1 begeleiding van jeugdhulp onder schooltijd. Is dit nog onderwijs en voor welke tijdsduur? Of komt deze leerling beter tot zijn/haar recht binnen een dagbesteding? Hoe ver gaan we met jeugdhulp binnen het onderwijs?”

2. Onderscheid tussen ondersteuning en zorg

Het huidige stelsel is ingewikkeld. Wat houdt – vanuit het perspectief van wet- en regelgeving- de onderwijsondersteuning (gefinancierd door o.a. de samenwerkingsverbanden) op en waar begint de extra zorg? (gefinancierd door o.a. gemeenten). Deze complexiteit leidt tot discussies over wie wat moet organiseren en betalen. Het onderwijs biedt ondersteuning aan leerling op basis van de Wet passend onderwijs. Voor een deel van de leerlingen is deze ondersteuning voldoende, maar sommige leerlingen hebben meer nodig dan dit. Voor hen is jeugdhulp in het onderwijs nodig. Waar het onderscheid tussen ondersteuning en zorg ligt, is onduidelijk. Ook de wetgevingen bieden hier geen duidelijke kaders voor.

3. Ontbreken van inzicht en overzicht in onderwijs-zorglandschap

In de huidige situatie worden onderwijs-zorgarrangementen geïnitieerd vanuit het onderwijs. Hierbij worden gemeenten vaak pas erg laat betrokken; voornamelijk wanneer het om de bekostiging gaat. Daarbij is er geen overzicht hoe het ene onderwijs-zorgarrangement op groepsniveau zich verhoudt tot een andere groep. Daarnaast hebben Regio en gemeenten geen kwantitatieve gegevens inzichtelijk wat betreft het aantal jeugdigen met jeugdhulp binnen het onderwijs. Hierdoor weten wij niets over het aantal jeugdigen om wie dit gaat, welke organisaties op individueel niveau betrokken zijn en wat het geïndiceerde en gedeclareerde budget is voor jeugdhulp binnen het onderwijs. Hierdoor is het niet mogelijk om te monitoren en te sturen. Op dit moment doen we een uitvraag bij aanbieders die onderdeel zijn van een onderwijs-zorgarrangement op groepsniveau.

4. Continuïteit van groepsarrangementen staat onder druk

Een aantal groepsarrangementen staat financieel onder druk. De arrangementen worden bekostigd op basis van onderwijs- en zorggelden. De zorggelden zijn persoonsvolgend gefinancierd. Dit betekent dat zij per leerling – op basis van een indicatie – een bedrag krijgen. De continuïteit van de groep is dus afhankelijk van het aantal leerlingen die in de groep zitten en de afgegeven indicatie.

5. Veel verschillende jeugdhulpaanbieders op scholen

Scholen geven aan dat zij te maken hebben met veel verschillende jeugdhulpaanbieders op school. Dit is een gevolg van de keuzevrijheid van ouders om zelf een aanbieder te kiezen. Stichting Elan heeft een overzicht gestuurd van een tiental leerlingen waarbij 2-3 organisaties per kind betrokken zijn. Zij zijn (soms) ook aanwezig in school. Dit is niet overzichtelijk voor onderwijs en is erg druk voor leerlingen.

6. Contact tussen onderwijs en gemeentelijke uitvoeringsdiensten

Er is veel gesproken over de samenwerking tussen onderwijs en gemeenten. Dit is een punt waar veel frustraties zit, vanuit beide kanten. Ondanks dat beiden zich met hart en ziel in zetten, zijn het twee gescheiden werelden. De volgende punten zijn genoemd:

- a. Consulenten geven aan dat ze vaak pas laat worden betrokken door het onderwijs en vaak onder tijdsdruk, terwijl zij het vroeg betrokken worden zien als een positief punt. Zij kunnen dan mee denken en tijdig een eventuele beschikking afgeven.
- b. Onderwijs noemt dat ze gemeentelijke uitvoeringsdienst vaak proberen te bereiken (telefonisch of per mail), maar er geen reactie komt. Onderwijs mist vaste contactpersonen per gemeente. Hierbij werd expliciet benoemd dat de ervaringen met HBEL positief zijn doordat daar nu twee 'onderwijs' consulenten zijn.
- c. Onderwijs geeft aan dat ze vaak niet worden geconsulteerd door consulenten bij het opstellen van een plan voor een leerling. Doordat ouders naar de gemeente moeten en niet altijd kunnen verwoorden wat er speelt binnen het onderwijs, ontstaan er verschillende visies over de aanpak.

7. Er is geen inzicht in elkaars rollen en processen

Dit hangt samen met bovenstaand punt. Onderwijs en gemeenten hebben weinig inzicht in elkaars rollen en processen. Het is niet duidelijk wat er van elkaar verwacht kan worden.

Oplossingslijnen

Ten behoeve van de toekomstige inrichting van onderwijs-zorgarrangementen in het sbo en (v)so zien we de volgende oplossingsrichtingen. Deze oplossingslijnen zijn herkend en onderschreven door de teamleiders van de gemeentelijke uitvoeringsdiensten.

1. Visie en uitgangspunten concretiseren

Uit de visie moet duidelijk worden waar we aan werken voor onze jeugdigen uit regio Gooi en Vechtstreek. Hoe ver gaan we om onderwijs mogelijk te maken? Wat is daarin de verantwoordelijkheid voor onderwijs en wat is de verantwoordelijkheid voor gemeenten? Hierbij wordt gebruik gemaakt van bestaande visie, zoals geformuleerd in het Transformatieplan Jeugd en de Bestuursopdracht van Jeugd en Gezin. Hierin staat het volgende:

“Jeugdigen in de Gooi en Vechtstreek groeien veilig, gezond en kansrijk op. Jeugdigen ontvangen onderwijs of een passende dagbesteding als de jeugdige niet tot leren in staat is.”

Zoals het is geformuleerd, is er al een 'kader' opgenomen, namelijk dat het voor sommige jeugdigen beter kan zijn om passende dagbesteding te volgen dan onderwijs. Deze visie moet worden uitgewerkt met uitgangspunten die wij als regiogemeenten belangrijk vinden in relatie tot jeugdhulp binnen het onderwijs en dit moet geconcretiseerd worden, zodat het als basis kan dienen waaruit kan worden gewerkt. Hierbij moeten kaders gesteld worden, waarbij altijd mogelijkheid blijft voor maatwerk.

2. Meer inzicht en overzicht

- a. Kwantitatieve data opbouwen om ook cijfermatig meer inzicht te krijgen

- b. Op dit moment ontbreekt het inzicht en overzicht in onderwijs-zorgarrangementen. Dit komt in het bijzonder tot uiting wanneer nieuwe initiatieven worden gestart. We onderzoeken de mogelijkheden voor het inrichten van een regionale 'commissie' met vertegenwoordiging vanuit gemeenten en Unita en Qinas. Deze commissie gaat gezamenlijk in gesprek over bijvoorbeeld nieuwe initiatieven en of dit wel/niet past bij de regio en hoe dit zich verhoudt tot andere initiatieven. Het doel is om samen te sturen en te monitoren op het onderwijs-zorg landschap. Dit moet nog concreet worden uitgewerkt.

3. Passend bekostigingsmodel van onderwijs-zorg groepsarrangementen

Er moet onderzocht worden welke andere manieren van bekostiging mogelijk zijn voor het bekostigen van de onderwijs-zorgarrangementen op groepsniveau. In de huidige situatie moet voor de inzet van deze zorg steeds aparte afspraken per kind (individuele beschikkingen) gemaakt worden. Hier gaat veel tijd inzitten en brengt de zorg-continuïteit in gevaar. Een situatie waarin deze zorg door aanbieders op grond van verschillende beschikkingen wordt uitgevoerd, is voor kinderen en jongeren niet wenselijk uit oogpunt van rust in de school en voor scholen niet wenselijk uit oogpunt van overzicht en afstemming over de zorg en begeleiding tijdens onderwijstijd. Er moet onderzocht worden welke manier van bekostiging beter past dan de huidige inrichting, waarin de zorg continuïteit onder druk staat en veel aparte afspraken gemaakt moeten worden door de persoonsvolgende financiering.

4. Versterken van samenwerking

- a. Bereikbaarheid consultants voor het onderwijs realiseren (lokaal organiseren)
De bereikbaarheid van consultants voor professionals in het onderwijs is een belangrijke verbeteringslag dat gemaakt kan worden. In HBEL gemeenten zijn twee consultants (per e-mail en telefonisch) bereikbaar voor onder andere het onderwijs. Zowel vanuit gemeenten en het onderwijs wordt hier heel positief op gereageerd. Het versterkt de samenwerking, versnelt procedures en er ontstaat aan beide kanten een leerproces. Gemeenten zijn inmiddels bezig om dit (op een soort gelijke of andere manier) te organiseren. Dit is iets wat lokaal georganiseerd moet worden en bekendheid aan gegeven moet worden. De bereikbaarheid van consultants draagt bij aan het versterken van de samenwerking en het meer inzicht krijgen in elkaars rollen en processen.
- b. Werkbezoeken /kijkjes in de keuken op alle niveaus (bestuurlijk, directie, uitvoerend)
Het is belangrijk om elkaar te blijven ontmoeten en te 'zien' waar het om gaat. Tijdens werkbezoeken ontstaat dialoog, worden aandachtspunten opgepakt en wordt de samenwerking versterkt. Ook ontstaat er over en weer meer inzicht in elkaars rollen en processen. Bij het organiseren van de werkbezoeken moet rekening gehouden worden met de tijdsinvestering; het moet niet té vaak worden georganiseerd.

Vervolg

We werken op dit moment aan het meer inzicht en overzicht creëren wat betreft het onderwijs- en het onderwijs-zorglandschap. We maken een overzicht met alle sbo en (v)so scholen, de doelgroep, de specialisaties enzovoort. Ook loopt een uitvraag bij aanbieders die betrokken zijn bij een groepsarrangement om inzichtelijk te maken welke jeugdhulp is gedeclareerd binnen het arrangement. Dit overzicht is nodig om in de toekomst weloverwogen keuzes en besluiten te kunnen maken.

De oplossingslijnen worden uitgewerkt en geconcretiseerd. Wanneer er concrete voorstellen zijn, wordt dit voorgelegd in betreffende gremia. We volgen hierbij ook de landelijke ontwikkelingen met betrekking tot onderwijs-zorg. Zie bijvoorbeeld de onlangs verschenen kamerbrief <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/11/23/kamerbrief-over-onderwijs-en-zorg>

Op 24 januari staat een werkbezoek gepland bij de Donnerschool voor wethouders. De agenda uitnodiging is hiervoor al verstuurd.